

Weidevogels in 2003: de eerste impressies

Om beter inzicht te krijgen in de factoren die verantwoordelijk zijn voor de aantalsveranderingen van soorten als Grutto, Kievit en Veldleeuwerik, werken SOVON en andere organisaties als Alterra, Landschapsbeheer Nederland, Provincies, Vogelbescherming Nederland en vele vrijwillige weidevogelbeschermers samen binnen verschillende weidevogelprojecten. Hoewel de gegevens van het afgelopen voorjaar uiteraard nog lang niet allemaal zijn uitgewerkt; volgen hieronder enkele impressies van het veldwerk.

In april leek het er even op dat het droge voorjaar dramatische gevolgen zou gaan hebben voor de aantallen van 'natte soorten' als de Grutto. De regens van eind april/begin mei zorgden echter alsnog voor een (verlate) vestiging van redelijke aantallen Grutto's. Tot 25 mei bleef het vervolgens relatief koel, met weinig zon en regelmatig neerslag. Daardoor werd er tot deze datum vrijwel nergens gemaaid. Zonnig en droog weer zorgde er evenwel voor dat de graslanden op 26 en 27 mei massaal gemaaid werden. In veel polders waren de cyclomaaiers zelfs dag en nacht actief. De meeste nesten waren op deze datum al uit, maar onder de kuikens zal deze synchrone maaiactie zijn tol hebben geëist. Opvallend was ook dat direct na dit moment de eerste Grutto's op slaapplaatsen in de uiterwaarden verschenen.

Nieuw aan het veldwerk dit jaar was, dat voor het eerst zenders werden ingezet om inzicht te krijgen in de doodsoorzaken van kuikens. In drie gebieden werden Kievit- en Gruttokuikens op zo jong mogelijke leeftijd gezenderd. De resultaten brachten een breed scala aan doodsoorzaken aan het licht. Een deel van de kuikens werd dood maar puntgaaf teruggevonden, wat wijst op verzwakking door voedselgebrek of onderkoeling. Vooral op 26/27 mei werden ook diverse doodgemaakte kuikens gevonden. Daarnaast werden jonge kuikens teruggevonden in sloten met steile

oevers. Vooral in een droog seizoen (met hoge oevers door lage waterstanden en mogelijk ook verzwakking door minder voedsel) lijkt verdrinking een belangrijke doodsoorzaak. Zenders werden verder teruggevonden in holen, wat wijst op predatie door kleine zoogdieren zoals hermelijn. Inspectie van nestplaatsen van grotere vogels leverde zelfs de vondst van enkele zenders in een kolonie Blauwe Reigers op. Predatie

door andere vogels en zoogdieren als mede andere doodsoorzaken spelen eveneens een rol. Een minderheid van de kuikens werd uiteindelijk vliegvlug. Het is uiteraard zeer spannend wat het relatieve belang van al deze doodsoorzaken zal blijken te zijn. De gegevens zullen dan ook in de loop van het najaar aan een grondige analyse worden onderworpen.

Broedende Oehoes in de Achterhoek geprolongeerd

Groot was de verrassing toen eind mei 2002 in de Achterhoek een paar Oehoes met twee pullen werd ontdekt (zie ook SOVON-Nieuws 2002-4). Beide jongen vlogen uit en uitgebreid veldonderzoek bracht interessante feiten aan het licht over het gedrag en het voedsel van de Oehoes; zo bleken ze opvallend veel tamme duiven te nuttigen (Limosa 76: 1-10). Afgelopen voorjaar bleef het lang stil in de Achterhoekse bossen. Pogingen om in februari en maart eventuele Oehoes tot roepen te bewegen, bleven onbeantwoord. Heel even leek het broedgeval van 2002 een incident, tot dat eind mei ineens toch drie grote

pullen werden aangetroffen die het nest reeds hadden verlaten. De vogels hebben gebroed op een kunstnest dat vorig najaar speciaal voor de Oehoes op een rustige plek in het bos was opgehangen. Inmiddels zijn de drie jongen uitgevlogen. Het aantal broedparen in ons land in 2003 kwam daarmee op drie. In Limburg werden aanvankelijk twee paren gevonden. Het bekende paar in de ENCI groeve mislukte echter doordat het mannetje in de loop van het seizoen stierf. Het andere paar bracht twee jongen groot.

Foto: Frank Tersappen